

Naar een paragraaf met dezelfde titel in het "Boek over Geloof".

Wat is leeg?

De verrijzenis van Jezus is persoonlijk. 'Lichamelijke' verrijzenis geeft het werkelijke aan; zo zien de apostelen en de vrouwen het. Maar daartoe had Jezus niet persé zijn - cru gezegd - lijk nodig. Verrijzenis is niet het weer levend worden van een lijk. Je kunt je dan namelijk afvragen of Hij dan niet door de ramen had móeten springen of de deur forceren, en vooral of de leerlingen en Maria niet meteen die 'stof', 'materie' hadden móeten herkennen. En, als Jezus zich dan uit hun ogen begeeft, is er dan nog (een) lichaam? En zo ja, waar?

Ik zie een leeg graf niet als wezenlijk voor het geloof in de verrijzenis. Het lege-grafverhaal van Mt geeft geen feiten weer. Een vraag als: "De engel rolde de steen weg opdat Jezus eruit kon?" of "Had Jezus dat zelf niet gekund?" vallen buiten de strekking ervan; het gaat om de betekenis: het graf is leeg, de dood overwonnen, hetgeen Mt als geloofszicht aanreikt. De 'engel' opent triomfantelijk: het is God die door de verrijzenis, de gebeurtenis in de tijd, aangeeft dat de dood niet definitief is. HijZ sleurt degenen die op Hem vertrouwen daar doorheen. De dood scheidt ons niet van God. Door zijn verrijzenis laat Jezus dat aan hen/ons zien.

De lege-grafverhalen kunnen van later datum zijn; Paulus heeft het niet over een leeg graf. Hij hanteert "volgens de Schriften". Er staat ook nergens (behalve in de zogenaamde apocriefe evangeliën) be/geschreven dat Jezus uit het graf opstond. Ook afbeeldingen hiervan dateren pas uit de tiende eeuw. Een orthodox patriarch verweet de westerse kerk het idee van verrijzenis uit het graf! Er is wél sprake van "opstanding van doden" (niet: uit de dood!) en van nederdaling ter helle, wat niet hetzelfde is als onze 'hel' maar het zich bevinden in het dodenrijk, de sjeool (dat wil zeggen: hij was echt helemaal dood). Vandaar voert hij de eerder gestorvenen mee naar boven; dat vind je vaak afgebeeld in de zogenaamde anastasis-iconen, opstandings-iconen. Die zijn authentieker dan de afbeeldingen die een omhoog stijgen uit een geopend graf tonen.

Ik denk dat we het verste komen door 'vanBovenaf' te denken en te accepteren dat in die buitengewoon uitzonderlijke en nieuwe situatie zijn Leven - zijn Zijn in het Rijk van de Geest - Zich (de Persoon dóór Wie alles geschapen is) door zijn Scheppingsvermogen telkens weer zintuiglijk waarneembaar, lichamelijk ervaarbaar maakte - voor 'aardelingen' ter zake en onontkoombaar om de persoon weer te geven. Dat laat de natuur intact en de wetenschap met rust. Het is wonderlijk, niet verklaarbaar uit de ons bekende natuur, maar kennelijk wel reëel gezien hun directe ervaring van eten en drinken met Hem en wat Thomas en anderen mochten voelen. Dezelfde persoon laat zich telkens zien aan hen die hem al kenden, maar móet daarbij het 'nieuwe' lichaam dezelfde materie zijn als het 'oude', gezien het a-normale kader waarin het zich manifesteert en weer weggaat? Het zij dan een 'anders' lichaam, dat zij nodig hadden ter herkenning en wij nu nodig hebben ter bevestiging. Zo hoeft het graf niet leeg te zijn.

Dus met excuus aan Barth, die volgens paus Benedictus in zijn laatste Jezus-boek stelt dat God, Geest, tweemaal in de geschiedenis ingreep in de materie: bij de maagdelijke geboorte en bij de verrijzenis. Volgens mij kan/kon God bij de conceptie gewoon gebruik maken van Zijn eigen schepping/natuur. En bij de verrijzenis is de natuur, de schepping, voorbij door de dood en geldt onbeperktheid. Iets beters denkbaar?

Of/hoe Jezus anders bij de Vader is dan vòòr de menswording, vòòr 'het vlees aannemen'? Dat moeten echte theologen maar formuleren. Voor ons is hij wel: "God echt met ons", sinds de incarnatie.

En wij? Zou voor ons "de verrijzenis van het lichaam" niet slaan op zo'n 'anders lichaam'? Wel reëel maar zonder dat het valt onder de beperking van ruimte en tijd, dus binnen de 'dimensie' van de eeuwigheid. Dit om aan te geven dat de persoon blijft, ook als voor hemelingen, in het Rijk van de

Geest, het aards lichaam niet relevant is zoals op aarde. Het aards lichaam vergaat maar als 'persoon' niet meer geldt, heeft "eeuwig Leven" geen betekenis. Paulus (1Kor 15,35vv) hanteert "geestelijk lichaam". Lichaam: de persoon blijft. Jezus is mens als wij; zijn aarde-lichaam vergaat als het onze; dat doet Hem niet tekort en bevestigt ons voortLeven als onafhankelijk van ons aarde-lichaam. Mijn ziel is toch ook onsterfelijk? Als ik ergens in zit is het daarin.

Het Rijk van de Geest ligt buiten de natuur, liever: is bovennatuurlijk, maar uit zich kennelijk ook binnen de natuur. Bovennatuurlijk Leven ligt als het ware klaar in de persoon vanaf de geboorte en wordt typisch door de doop in Jezus Christus effectief, meegenomen in zijn Leven. Geloofsleven ligt hier op aarde maar is ook bovennatuurlijk; het verzamelt immers schatten in de hemel. Om het 'anders lichaam' te vormen, zó als het Zijne. Verheerlijkt.

Ik zie niet dat ik mijzelf vanuit het Rijk van de Geest zo kan manifesteren voor mensen als Jezus; ik heb als schepsel geen scheppend vermogen.

Nou moet ik eerlijk zijn. Kan het graf leeg zijn geweest, zonder zijn lichaam? Als ik –vanBovenaf- stel dat de Tweede Persoon Zich in materie kan uiten en dat weer ongedaan kan maken, moet ik ook de mogelijkheid open laten dat Hij die materie, zijn aarde-lichaam, dat mede zijn persoon uitmaakt(e), binnen de natuur ontstaan, helemaal menselijk, na zijn dood 'ongedaan' maakt, 'opneemt' in Geest of hoe je dat wilt zeggen. Dan is het niet meer in het graf zoals het ook bij zijn verschijning aan de leerlingen ineens weer 'weg' was. Zijn mens zijn is door de dood voorbij; zijn aarde-lichaam valt dan onbeperkt onder het 'regiem' van de scheppende Geest - hernieuwde schepping. Dan is het lege graf wel historisch en sterk. Het staat in al de vier evangeliën. Dus het graf leeg? Eigenlijk liever wel. Niet als bewijs maar als gevolg, inhoud. Wat 'aards' begon, culmineert 'hemels'. Dat toont Hij. Zijn natuurlijke geboorte plus een leeg graf is voor mij de maximale honorering van de natuur/schepping.

Nog meer: een stapje terug. Die "vòòr alle eeuwen geboren is uit de Vader" wordt mens. Hoort zijn lichaam dan niet bij hem? Liggen incarnatie en een leeg graf ook niet in één lijn?

De troost dat zijn lichaam vergaat als het onze, als garantie voor ons voortLeven, geldt dan niet. Maar, Hij laat zijn 'anders lichaam' toch niet voor niets zien? En Hij hervormt het als gelijkvormig aan het lichaam van zijn heerlijkheid (Filippenzen 3,20: "volgens¹ de -bovenaardse²- werkzaamheid die hem eigen³ is om ook het alles aan zich te ondergeschikt te doen zijn"⁴). Hij bestaat immers vòòr alles. "Gelijkvormig": *wezenlijk*. Verheerlijkt. Voor mij is dat vol-doende.

Nog verder denken?

Uit de verrijzenisverhalen en de belijdenissen ervan (evangeliën en Handelingen, Paulus) blijkt dat Geest zich kan manifesteren in 'materie', voor mensen zintuiglijk waarneembaar. Dus is er een 'geestrealiteit' die primair is ten opzichte van 'materiewereld', eeuwig, onbeperkt, wezenlijk 'anders', echt waar? Is dat wat "G O D" heet? Kun je dan ook niet zeggen dat God, Geest, Zich uit in scheppen, in materie, in natuur, schept 'uit' 'niet'? Dat Geest materie maakt? De schepping is al zo idioot groot ... en zo diep. Dan is God nog ... ?

Ik weet niet of je het theologisch/filosofisch zo kunt stellen, maar het overweldigt mij en ik durf niet goed verder te denken. Mag het ook met alleen maar accepteren en je verbazen? En je veilig weten. Houvast.

P.Goris www.overgeloof.info
Pasen 2013/'14 – december '17(2)

¹ κατά heeft veel meer de betekenis van 'volgens', 'in overeenstemming met' dan 'door' of 'met'. Zie ook voetnoot 3.

² Zie BAUER Walter; *Wörterbuch zum N.T.* kolom 525 ἐνεργεα.

³ Jezus, de Christus, de Verrezene, heeft dat vermogen al, waarbinnen hij functioneert.

⁴ "ondergeschikt te maken" (Willibrord) insinueert dat het al/heelal reeds bestond terwijl Hij daarvòòr al is. "hem eigen om" beantwoordt aan "δυνασθαι αυτον".